

Utdrag ur

SVENSK HAIKU

Antologi

ISBN 978-91-976440-6-8, Trombone, 2009.

Köp boken här:

www.trombone.se/books.html#haiku

Läs recensioner här:

www.trombone.se/reviews.html#haiku

Trombone

Prosa. Lyrik. Epifysik. Experimentell litteratur.

FÖRORD

Haiku är en kortdikt som under det senaste halvsekle har spritt sig från sitt hemland, Japan, till stora delar av världen. Också i Sverige växer intresset. Däremot växlar i högsta grad uppfattningen om vad som får göra anspråk på beteckningen haiku.

Varför väljer så många just denna yttre form? Den är kort och koncentrerad. När dikten har övergett sina traditionella och bundna former kan detta nya och främmande verka lockande och upplevas friare. Den prestige som de japanska klassikerna åtnjuter spelar väl också in, men kanske viktigare är den moderna tekniken med Internet. Åtskilliga sajter på nätet både presenterar och diskuterar nyskriven haiku, främst på engelska men även på andra språk. Det är roligt att formulera sig, fånga in ett intryck i orden, och ännu roligare om man får respons eller kan vara med i en diskussionsgrupp av något slag. Detta förutsätter dock en viss samstämmighet i uppfattningen av vad ordet haiku alls kan stå för.

Den traditionella definitionen är tre rader på respektive fem, sju, fem stavelser och med ett ämne som helst ska vara taget från naturen. I Sverige möts man dock påfallande ofta av abstraktioner, prosaiska kommentarer till den givna bilden eller långsökta modernistiska metaforer.

Svenska Haiku Sällskapet, som bland annat ger ut tidskriften Haiku, betonar däremot anknytningen till både traditionell japansk haiku och modern västerländsk, främst engelskspråkig, haiku. Då handlar det om klarhet och känsla för vad man upplever med sina fem sinnen. Sista raden kan gärna innehålla en språklig överraskning.

Stavelseräkningen, som faller sig naturlig på japanska, är mindre viktig. Ja, om den leder till krystade formuleringar eller klumpig rytm är det bättre att helt avstå från den. I den japanska traditionen är de så kallade årstidsorden (kigo) grunden för haiku; det rör sig om fastlagda ord som i sig rymmer associationer till en alldeles bestämd tid på året, ungefär som julgran eller majstång gör för oss.

Utdrag ur *Svensk Haiku* (Antologi).

ISBN 978-91-976440-6-8, Trombone, 2009.

Beställ boken på www.trombone.se.

Dessutom ska en haiku ha ett pausord (kireji), som på våra språk ofta kan ersättas av skiljetecken eller helt enkelt raduppdelning. Detta ord delar upp haikun i två delar, två scener där blotta samman-ställningen manar fram en känsla hos läsaren, och därmed kanske en tredje scen. Humor av skilda slag förekommer ofta, även om ordlekar lätt faller platt till marken.

Under det senaste decenniet har flera antologier med svensk haiku kommit ut. Denna samling rymmer texter av femtio bidragsgivare med mycket skiftande uppfattning om diktformen. Det blir därför spretigt, men just detta kan underlätta för varje läsare att hitta vad som bäst förmedlar något av betydelse.

Det finns fallgropar när man skriver haiku. Det är lätt att pressa in för mycket i tre korta rader. Det är också lätt att bli så förtjust i sitt eget bildspråk att man glömmer bort läsaren, som förmodligen inte vill gissa gåtor.

Den mest kände svenska haikudiktaren är Tomas Tranströmer, och han är inte enkel att efterlikna, varken när det gäller rytm eller metaforisk fantasi.

En haiku som ansluter till den stora internationella traditionen återger ett intryck som ofta är vardagligt så att läsaren känner igen sig. Samtidigt handlar det om poesi. En god haiku nöjer sig inte med en prosaisk iakttagelse utan ger texten en lite oväntad vändning, en vridning av språket.

Mycket av det som på svenska kallas haiku har en dragning åt tunga eller långsökta formuleringar, men den tydliga bilden (bild i betydelse scen) erbjuder en mer givande väg mot framtiden. Man kunde tala om genomskinliga djup.

Florence Vilén
Sekreterare i Svenska Haiku Sällskapet

KATARINA HYDÉN

Lövverken glesnar
konturerna löses upp
Jorden vill vila

Dagtäckt spindelnät
glittrar i morgonljuset
Hemvävda världar

LINNÉA AXELSSON

Torrt avtryck intill
kiosken där någon lämnat
paraplyt utfällt

Klottriga papper
viks till drakar som svävar
över skolgården

Silvriga smycken
i den lilla trädkojan –
skaternas stöldgods

Det enda som märks
i höghusområdets natt
Halvmånens vagga